

ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

¹Хмельницький національний університет

Анотація: Досліджено процеси формування організаційно-економічних механізмів. Визначено передумови формування механізму реалізації стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства.

Ключові слова: Механізм, стратегія, економічна безпека, економічна система, інформація.

Abstract: The article is devoted to the study of the processes of formation of organizational and economic mechanisms. The prerequisites for the formation of the mechanism for the implementation of the strategy for ensuring the economic security of the enterprise have been determined.

Keywords: mechanism, strategy, economic security, economic system, information.

Реалізація стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства потребує формування відповідного організаційно-економічного механізму, який дозволить чітко і послідовно досягати поставлених цілей з урахуванням актуальних умов функціонування підприємства.

Для формування механізму реалізації стратегії забезпечення економічної безпеки підприємств необхідно визначити основні передумови такого процесу. Тобто доцільно конкретизувати вимоги до такого механізму, умови для його впровадження, визначити відповідальних осіб та деталізувати інструментальне його забезпечення. Це дозволяє чітко розуміти кінцевий результат якого необхідно досягнути, відповідно, і сам процес буде більш структурований та цілеспрямований.

У наукових публікаціях процесам формування організаційно-економічних механізмів приділено достатньо багато уваги, при цьому враховується вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовища та аналізується спроможність системи менеджменту впроваджувати зміни. Також визначається структурний підрозділ, або підрозділи, які відповідають за впровадження таких змін. Акцентування уваги саме на виконавцях та ініціаторах змін, обумовлено наявністю внутрішньоорганізаційного спротиву, що виникає при впровадженні новацій у будь-якій сфері управління підприємством.

Також, більшість авторів [1,2] доводять необхідність визначення основних завдань функціонування механізму та методів їх досягнення. При цьому враховується природа механізму та особливості його побудови.

Оскільки стратегічна складова відноситься до сфери менеджменту найвищого рівня ієрархії то і сутність досліджуваного у роботі механізму є управлінською. Це означає необхідність висвітлення всіх можливих варіантів використання управлінського інструментарію та різних методологічних підходів до його формування. При цьому забезпечення економічної безпеки підприємства у стратегічній перспективі передбачає розробку і реалізацію управлінських рішень у довгостроковому і середньостроковому часовому діапазоні, оскільки акцент менеджерів буде саме на попередженні негативних проявів загроз і мінімізації невинного ризику при ухваленні управлінських рішень.

У деяких публікаціях зустрічається думка, що в умовах кардинальних трансформацій зовнішнього середовища довгострокові перспективи є слабо прогнозованими і досягти належного ефекту за рахунок ефективного планування практично неможливо. З такою позицією складно погодитись, оскільки існують інші приклади, так доволі значна кількість підприємств, враховуючи досвід початку війни у 2014 році, диверсифікували види своєї діяльності, знайшли альтернативні логістичні ланцюжки, стали більш енергонезалежними суто за рахунок відповідних стратегічних рішень, які поступово давали свій ефект і особливо чітко проявилися у 2022 році. Досить часто механізми «прив'язують» до вирішення операційних задач і не досліджують їх можливості у

довгостроковій перспективі, чим знижують цінність розроблених підходів та рекомендацій для практиків.

Також необхідно враховувати, що для вищезазначеного механізму збір, обробка, аналіз, агрегування та персоніфіковане використання інформації про діяльність підприємства та його основних стейкхолдерів має виключне значення. Лише на основі обробки значного інформаційного масиву даних відбувається генерування необхідних управлінських реакцій, які безпосередньо реалізуються у межах дії різних механізмів, у тому числі у межах механізму реалізації стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства.

До основних передумов формування механізму реалізації стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства належать:

1. Наявність системи економічної безпеки підприємства (для реалізації стратегії повинна існувати система економічної безпеки підприємства з окремими її елементами та зв'язками, оскільки без такої системи практично неможливо реалізувати стратегію на практиці);

2. Якісне інформаційне забезпечення системи менеджменту (інформаційна природа такого механізму обумовлює необхідність у своєчасній, достовірній та верифікованій інформації);

3. Системний моніторинг зовнішнього середовища (традиційний у стратегічному управлінні аналіз можливостей та загроз не може бути реалізований без моніторингу зовнішнього середовища з акцентуванням уваги на його інституційну складову та вплив основних стейкхолдерів);

4. Системний моніторинг внутрішнього середовища (внутрішньосистемні процеси обов'язково аналізують з позиції виявлення слабких місць, потенційних резервів росту та внутрішніх конфліктів і загроз);

5. Перелік особового складу, який задіяний у процесах забезпечення економічної безпеки та розподіл сфер відповідальності (суб'єктність у процесах забезпечення економічної безпеки дозволяє визначити ініціаторів змін, виконавців та аналітиків, що є однією з основних рушійних сил будь-якого механізму);

6. Наявність переліку інструментів, які можуть використовуватись для досягнення поставлених цілей (інструментальне забезпечення процесів управління і формування механізмів, є запорукою їх життєздатності та сприйняття системою управління підприємством);

7. Наявність системи моніторингу досягнення стратегічних цілей (пошук і розуміння оптимальних шляхів досягнення стратегічних цілей та ідентифікація етапів їх досягнення дозволяє гнучко реагувати на запити середовища функціонування підприємства та оптимізувати процеси стратегічного управління підприємством в цілому);

8. Наявність системи мотивації за досягнення цільових показників (персонал підприємства є основною рушійною силою будь-якого механізму, а його належна мотивація – запорукою дієвості такого механізму на практиці).

Представлені передумови не є вичерпними, оскільки для досягнення цілей забезпечення економічної безпеки підприємства необхідно використовувати доволі значний обсяг ресурсів, які у повному обсязі не представлені у переліку основних передумов формування досліджуваного механізму, однак деталізовані при побудові системи економічної безпеки підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Рудніченко Є. М. Оцінювання та моделювання впливу суб'єктів митного регулювання на систему економічної безпеки підприємства: [монографія] / Є.М. Рудніченко. — Луганськ: Промдрук, 2014. — 389 с.

2. Рудніченко Є. М. Деталізація загроз безпекового середовища та аналіз існуючих підходів до оцінювання економічної безпеки підприємств / Є. М. Рудніченко, Н. І. Гавловська, В. І. Гавловська // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2018. – № 5. – С. 283–288.

Матюх Сергій Анатолійович, кандидат економічних наук, доцент, ректор, Хмельницький національний університет, Хмельницький

Ассамоах Черемех Джошуа, аспірант, Хмельницький національний університет, Хмельницький

Matiukh Serhii A., Candidate of economic sciences, Associate professor, Rector Khmelnytsky National University, Khmelnytsky

Joshua Asamoah Kyeremeh, PhD Student, Khmelnytsky National University, Khmelnytsky